

1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА. ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНИХ І ПРАВОВИХ ВЧЕНЬ. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

DOI:

УДК 340.15:341.123-029:9

Катерина Лісогорова,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри історії держави і права
України та зарубіжних країн
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0697-4186>

Діана Свистун,

студентка факультету адвокатури
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5339-9666>

ВІД ЛІГИ НАЦІЙ ДО ООН: ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ УНІВЕРСАЛЬНИХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ

Висвітлено та проаналізовано історію становлення та результати діяльності Ліги Націй та ООН, а також чинники, що перешкоджали чи перешкоджають повноцінній реалізації потенціалу цих глобальних міжнародних організацій колективної безпеки відповідно. На підставі факту, що ООН є правонаступницею Ліги Націй за ключовими засадами, принципами, цілями та напрямками діяльності, між ними проведено історичну паралель та зроблено висновки про те, в чому їхня діяльність є подібною, а в чому – відмінною. З'ясовано, що перша спроба створити міжнародну організацію глобального спрямування не увінчалася успіхом, оскільки її фундаторам не вдалося сформуванню реальні важелі впливу на геополітичну ситуацію у світі та розробити механізми превентивного врегулювання конфліктів. Наголошено, що згодом відданість міжнародної спільноти ненасильницьким засобам і дипломатичним інструментам вирішення суперечок між країнами стала каталізатором створення вдосконаленої міжнародної організації, яка мала консолідувати уряди країн у всьому світі у

© Катерина Лісогорова, Діана Свистун, 2020

боротьбі за мир, – ООН. Показано, що хоч вона і урахувала здобутки і прорахунки своєї попередниці, цій організації не вдається повною мірою забезпечувати міжнародний мир та безпеку і вона має більший успіх радше у гуманітарній діяльності, ніж у політичній. Зазначено, що нині активно обговорюється питання реформування ООН, аби розробити дієві інструменти впливу на країн-агресорів, оскільки на міжнародній арені питання, що стосуються непорушності кордонів, збереження суверенітету країн та досягнення колективної безпеки, є принциповими.

Ключові слова: Ліга Націй, ООН, міжнародні організації, міжнародний мир, колективна безпека, дипломатія.

Лисогорова К., Свистун Д.

От Лиги Наций до ООН: история становления универсальных международных организаций коллективной безопасности

В статье освещены и проанализированы истории становления и результаты деятельности Лиги Наций и ООН, а также факторы, препятствовавшие или препятствующие полноценной реализации потенциала этих глобальных международных организаций коллективной безопасности соответственно. На основании факта, что ООН является правопреемницей Лиги Наций по ключевым основам, принципам, целям и направлениям деятельности, между ними проведено историческую параллель и сделаны выводы о том, в чем их деятельность является подобной, а в чем – отличительной. Выяснено, что первая попытка создать международную организацию глобального направления не увенчалась успехом, поскольку ее основателям не удалось сформировать реальные рычаги влияния на геополитическую ситуацию в мире и разработать механизмы превентивного урегулирования конфликтов. Отмечено, что впоследствии преданность международного сообщества ненасильственным средствам и дипломатическим инструментам решения споров между странами стала катализатором создания усовершенствованной международной организации, призванной консолидировать правительства стран во всем мире в борьбе за мир, – ООН. Показано, что хоть она и учла достижения и провалы своей предшественницы, этой организации не удается в полной мере обеспечивать международный мир и безопасность и она пользуется большим успехом скорее в гуманитарной деятельности, чем в политической. Подчеркнуто, что сейчас активно обсуждается вопрос реформирования ООН, чтобы разработать действенные инструменты влияния на страны-агрессоры, поскольку на международной арене вопросы, касающиеся нерушимости границ, сохранения суверенитета стран и достижения коллективной безопасности, являются принципиальными.

Ключевые слова: Лига Наций, ООН, международные организации, международный мир, коллективная безопасность, дипломатия.

Lisohorova K. Svystun D.,

From the League of Nations to the UN: the history of the formation of universal international collective security organizations

This work is devoted to the analysis of the history of the formation, achievements and failures of the League of Nations and the UN in the international arena. The factors that hindered or hinder the full realization of the potential of these global international collective security organizations were considered. And taking into account that the UN is the legal successor of the League of Nations on key foundations, principles, goals, and areas of activity, a historical parallel between them were drawn. As a result, the conclusions about similarities and differences in their structural, administrative, legal organization, and effectiveness were formulated. It was found that the first attempt to create a global organization aimed at the attainment of the international peace and collective security was unsuccessful as its founders had failed to form real levers of influence on the geopolitical situation in the world and to develop mechanisms for the prevention of armed conflicts. It was noted that subsequently, the desire of the international community to resolve disputes between countries by non-violent and diplomatic tools became a catalyst for the creation of an improved international organization aimed at consolidating the governments of countries around the world in the struggle for peace - the UN. It was shown the UN got some valuable lessons from the achievements and failures of its predecessor, but it still fails to ensure international peace and collective security fully. Indeed, the UN demonstrates the success rather in humanitarian activities than in political ones. It was emphasized that the issue of reforming the UN is being actively discussed in order to develop effective instruments of influence on the aggressor countries as the issues, related to the inviolability of borders, the preservation of the sovereignty of countries, and the achievement of collective security, are fundamental in the international arena.

Keywords: League of Nations, UN, international organizations, international peace, collective security, diplomacy.

Постановка проблеми. Людство постійно перебуває під загрозою виникнення нових конфліктів різного характеру й масштабів та потерпає від соціально-економічних проблем, спричинених цими кон-

фліктами. Створення та діяльність міжнародних організацій, які мають забезпечувати мир та стабільність у світі, посідає чільне місце в системі міждержавних відносин та забезпечення колективної безпеки.

Першою міжнародною міжурядовою організацією з підтримання миру та безпеки була Ліга Націй. Тому нині, урахувавши безперечну злободенність зазначеної теми, вкрай актуально проаналізувати, наскільки Організація Об'єднаних Націй вдається (на підставі вивчення багатогранного досвіду Ліги Націй загалом, а також прорахунків зокрема) уникати її помилок у своїй поточній діяльності та врегулювати суперечки між країнами дипломатичним шляхом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам діяльності Організації Об'єднаних Націй та Ліги Націй присвячені праці українських та зарубіжних фахівців у галузі історії і права. Діяльність ООН чи Ліги Націй у контексті розробки ширших за обсягом тем вивчали: Ю. Байдін, М. Баймуратов, А. Каляєв, К. Колісниченко, Н. Миرونюк, М. Требін, В. Шамрай та ін. Історичні паралелі між діяльністю ООН та Ліги Націй були проведені в роботах: Т. Драчової, В. Фоміна та інших. У цих працях, які є надбаннями сучасної політико-правової думки, була зроблена низка доцільних, влучних та обґрунтованих висновків, які сприяють розумінню геополітичної ситуації у світі, здобутків і прорахунків міжнародної дипломатії протягом ХХ–ХХІ століть.

Мета статті полягає у здійсненні загального аналізу ефективності діяльності Ліги Націй та ООН, їхньому порівнянні та (взявши до уваги той факт, що ООН є правонаступницею Ліги Націй) у формулюванні висновків про те, в чому їхня діяльність є подібною, а в чому – відмінною. Це дасть змогу дійти всебічного розуміння ролі міжнародної дипломатії як ефективного та реально дієвого інструменту забезпечення колективної безпеки та врегулювання суперечок між країнами.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ліга Націй – це перша міжнародна міжурядова організація з яскраво вираженою політичною спрямованістю. Вона була заснована на Паризькій мирній конференції 1919–1920 рр. відповідно до положень Версальської договірної системи та формально проіснувала до 1946 р., але фактично розпалася раніше [1, с. 211]. Хоч ідея створення подібної організації виголошувалася ще задовго до війни, безпосереднім поштовхом до заснування Ліги Націй був наймасштабніший на початок ХХ ст. збройний конфлікт – Перша світова війна, його наслідки та численні соціальні, демографічні, економічні та культурні втрати, які змусили світову спільноту дійти висновку про необхідність невідкладно заснувати міжнародну організацію, яка мала б сприяти транснаціональному співробітництву та збереженню миру у світі. Протягом усього періоду війни ця ідея обговорювалася у політичних і наукових колах США та Великобританії, однак провідним архітектором Ліги Націй став американський президент В. Вільсон, який у січні 1918 р. представив широкому загалу славнозвісні «Чотирнадцять пунктів», де сформулював саме необхідність створення організації глобального спрямування, яка б несла глобальну відповідальність за попередження війни – Ліги Націй, що уособило інституціоналізацію відданості міжнародної спільноти дипломатичним засобам вирішення конфліктів між країнами. «Чотирнадцять пунктів» були своєрідною декларацією дипломатії нового типу, яка була направлена безпосередньо до міжнародної спільноти. Також до перших восьми пунктів, які В. Вільсон назвав «обов'язковими», увійшли фундаментальні принципи відкритості дипломатії та гласності переговорів, у тому числі мирних, свободи мореплавства, скорочення національних озброєнь, скасування бар'єрів для міжнародної торгівлі, вільне і неупереджене розв'язання колоніальних спорів [2, с. 19–20]. За рік, у січні, на засіданні Паризької мирної конференції державами-переможницями у війні було створено комісію на чолі з В. Вільсоном для розробки проєкту організації та діяльності Ліги Націй. За декілька днів інтенсивної та плідної роботи комітет підготував документ – Статут Ліги Націй – та опубліковані його як проєкт 14 лютого 1919 р. Після проведення обговорень та внесення корективів змінений текст був ухвалений 28 квітня 1919 р. одностайним рішенням конференції і становив короткий і лаконічний документ з 26 статей [3].

Втім, організаційно-правовий статус Ліги Націй все ще був предметом дискусій. Передусім це було пов'язано з тим, що вона реалізовувала низку прав, які, зазвичай, здійснюються лише суверенними державами, однак не була державою і не мала ані суверенітету, ані власної території, ані громадян / підданих. Організація діяльності та структури Ліги Націй певною мірою нагадувала концепцію «федерації вільних держав» І. Канта, та широкого визнання набула інша, за якою Ліга Націй визнавалася конфедерацією, своєрідною «сім'єю народів» [4, с. 195]. Цю організацію заснували сорок дві країни серед переможниць війни, однак у пік своєї діяльності вона налічувала п'ятдесят вісім членів по всій земній кулі. Офіційними мовами Ліги Націй були англійська, французька та іспанська. Її адміністративна структура була представлена трьома основними органами: Асамблеєю, Радою та Секретаріатом [5, с. 41–42].

При Лізі Націй існували міжнародні установи: Міжнародна організація праці, Постійна палата міжнародного суду в Гаазі, Організація охорони здоров'я Ліги Націй [6, с. 388].

Аналізуючи та підбиваючи підсумки діяльності Ліги Націй, більшість фахівців у галузі історії і права роблять акцент як на позитивних, так і негативних результатах її діяльності. Хоч в глобальному сенсі ця організація не виконала своє головне завдання – відвернути нову світову війну, у міжвоєнний період протягом 1919–1929 років Ліга Націй мала певний політичний успіх. Її зусиллями було врегульовано 30 міжнародних конфліктів, [7, с. 22], серед яких: проведення і координування переговорів щодо врегулювання територіальних суперечок між Швецією та Фінляндією (проблема Аландських островів), Польщею та Литвою, Грецією та Болгарією, Албанією і Югославією, Іраком і Туреччиною (проблема Мосульського вілайєту); управління колишніми колоніями Німеччини та Османської імперії; запобігання декільком малим війнам [5, с. 42–43]. Ліга Націй також була однією з перших у світі гуманітарних організацій: встановила єдині стандарти щодо умов праці, надавала допомогу біженцям, протидіяла рабству і торгівлі наркотиками, боролася з голодом, сприяла побудові транспортних коридорів та комунікаційних мереж, а також надавала фінансову допомогу деяким країнам-членам. Окрім того, завдяки зусиллям Ліги Націй у 1920-х роках був розроблений Женевський протокол, який мав на меті обмеження використання хімічної та біологічної зброї, та була проведена Всесвітня конференція з роззброєння в 1930-х роках, яка мала на меті зробити роззброєння реальністю, але була безуспішною після того, як Адольф Гітлер залишив конференцію та Лігу в 1933 р. [8]. Поряд із численними здобутками Ліги Націй були певні невдачі, головна причина яких, на нашу думку, полягає у недотриманні принципу «Practice what you preach» (українською – «Практикуй те, що проповідуєш»). Ця організація не змогла реалізувати принципи своєї діяльності. Найяскравішою ілюстрацією такого розуміння проблеми є політика «умиротворення» агресора (Мюнхенська змова 1938 р., в ході якої чотири держави де-факто вирішили долю Чехословаччини «дипломатичним» шляхом). Лізі Націй не вдалося запобігти Чакській війні між Болівією і Парагваєм в 1932 р., вторгненню Італії в Абіссінію 1935 р., захопленню Маньчжурії 1931–1933 рр. тощо [5, с. 43]. Загалом цій організації не вдалося зупинити події, що призвели до Другої світової війни, через що Ліга Націй і була розформована. Слабкість Ліги як інструменту підтримання миру зумовлювалася деякою мірою самим Статутом організації: обов'язкову силу мали лише рішення Асамблеї та Ради з адміністративних питань, що стосувалися самої Ліги, навіть санкції фактично були добровільними, оскільки ці рішення мали рекомендаційний характер; рішення, викладені у документах процедурного типу, які мали принципове значення для застосування заходів проти агресора, блокувалися через неголосування певної держави-члена, чим дуже часто зловживали деякі країни-члени Ліги Націй. За Статутом Ліги Націй, війна як засіб вирішення спірних питань не заборонялася. Неоднозначну роль у результативності діяльності цієї організації відіграла відсутність серед її членів низки великих держав. Зокрема, США були ініціаторами створення системи колективної безпеки, але не стали її членом через позиції Великої Британії та Франції, які боялися посилення впливу США в Європі, а участь СРСР у роботі Ліги виявилася недовготривалою: він був прийнятий 1934 р. і виключений 1939 р. у зв'язку з радянсько-фінською війною. Ці факти також були чинниками, що призвели до того, що Ліга Націй зійшла з міжнародної політичної арени [7, с. 22].

Тож, перша спроба створити міжнародну організацію, яка мала забезпечувати мир та стабільність у світі, не увінчалася успіхом, оскільки Ліга Націй не зуміла сформувати реальні важелі впливу на геополітичну ситуацію у світі, розробити механізми превентивного врегулювання конфліктів.

Однак її розформування не означало відмову світової спільноти від ідеї об'єднати зусилля у боротьбі за мирне врегулювання конфліктів. Навпаки, відданість ненасильницьким засобам і дипломатичним інструментам вирішення суперечок між країнами була каталізатором створення нової, більш досконалої та ефективної міжнародної організації, яка мала б, урахувавши здобутки та прорахунки Ліги Націй, розробити дієвий механізм колективної безпеки в Європі, який би консолідував уряди європейських країн у боротьбі за мир [4, с. 198–199; 7, с. 22].

Така організація була заснована в 1945 р. і отримала назву Організація Об'єднаних Націй (ООН). Як і створенню Ліги Націй, створенню ООН теж передували міжнародні зустрічі та конференції, однак якщо про створення Ліги Націй офіційно заговорили після Першої світової війни, то про ООН вперше заговорили ще в ході Другої світової війни. Ідея створення такої міжнародної організації глобального спрямування – ООН – виникла 14 серпня 1941 р. в процесі обговорення проєкту Атлантичної Хартії. Тоді прем'єр-міністр Великої Британії В. Черчилль запропонував включити до цієї Хартії пункт про спільне бажання держав заснувати в майбутньому «широку і постійну систему загальної безпеки», проте президент США Ф. Рузвельт, пам'ятаючи досвід В. Вільсона, в адміністрації якого він був заступником міністра флоту, по-

ставився до цієї позиції вкрай негативно. Незважаючи на це, саме Ф. Рузвельту приписують авторство на словосполучення «Об'єднані Нації», яке набуло поширення у світі після Другої світової війни. Після того, як 26 держав-членів антигітлерівської коаліції підписали Декларацію Об'єднаних Націй, у якій рішуче висловили своє прагнення боротися з нацистською Німеччиною та її союзниками до їхньої цілковитої капітуляції і не вступати з ними в сепаратні договори, у різних країнах з'явилося більше ста проєктів нової світової організації. Проєкти, ідеї, пропозиції та дискусійні питання згодом були обговорені на Московській конференції міністрів закордонних справ Англії, Китаю, СРСР та США з 19 жовтня по 3 листопада 1943 р., Тегеранській конференції керівників США, СРСР та Об'єданого Королівства 1 грудня 1943 р., на конференції в Думбартон-Оксі з 21 серпня по 28 вересня та з 29 вересня по 7 жовтня 1944 р., на Ялтинській конференції з 4 по 11 лютого 1945 р., а також в ході проміжних переговорів та консультацій [9, с. 55–63].

Через сукупність вагомих об'єктивних факторів – воєнно-стратегічного, геополітичного, демографічного, історико-культурного, морально-етичного, Україна в ході Другої світової війни стала настільки помітним чинником антигітлерівської коаліції, що завдяки цьому отримала законне право перебувати серед країн-фундаторів Організації Об'єднаних Націй [10, с. 184].

У вересні 2015 р. було прийнято постанову Верховної Ради України «Про Заяву Верховної Ради України з приводу 70-річчя Організації Об'єднаних Націй та членства України в ООН», у якій наголошено на ролі нашої країни як однієї з держав-засновниць цієї міжнародної організації, яка на Установчій конференції у Сан-Франциско «очолювала процес розроблення Цілей та принципів Статуту ООН» [11].

Установча конференція ООН розпочалася 25 квітня 1945 р. у Сан-Франциско і завершила свою роботу 26 червня прийняттям Статуту ООН, обговорення якого тривало два місяці. Протягом наступних чотирьох місяців цей документ був ратифікований більшістю держав-підписантів. Таким чином був закладений фундамент нової міжнародної організації, на яку світ покладав великі надії у питанні збереження миру та підтримки стабільності по всій земній кулі [9, с. 55–63]. Зауважимо, що хоч країнами-засновницями цієї організації вважається п'ятдесят одна держава, за станом на 2020 р. вона налічує сто дев'яносто три країни-члени. Кількість мов, які визнаються офіційними мовами Організації Об'єднаних Націй, більша за кількість офіційних мов Ліги Націй, серед них: англійська, іспанська, китайська, російська, французька та арабська. Адміністративна структура ООН теж є більш розгалуженою за адміністративну структуру Ліги Націй та налічує шість головних органів: Генеральну Асамблею, Раду Безпеки, Економічну і Соціальну Раду, Раду з Опіки, Міжнародний Суд і Секретаріат [12, с. 24–25].

Організація Об'єднаних Націй робить значний внесок у зміцнення міжнародного миру та безпеки, провадячи політичну, гуманітарну та військову діяльність у всьому світі. У рамках діяльності ООН чи під її егідою було розроблено та ухвалено багато значущих міжнародних угод, договорів, протоколів та пактів, що стосуються припинення локальних війн, роззброєння, мирного врегулювання територіальних конфліктів, а також сприяння транснаціональному співробітництву в галузях економіки, культури та екології. Серед найбільш значущих документів: Загальна декларація прав людини 1948 р., Декларація про принципи міжнародного права 1970 р., Конвенція ООН про права дитини 1989 р., Рамкова конвенція ООН зі зміни клімату 1992 р., Паризька угода 2015 р., Договір про заборону ядерної зброї 2017 р. тощо. Окрім того, ООН здійснює успішну миротворчу діяльність: цією організацією була надана допомога у вирішенні конфліктів на території Сальвадору, Гватемали, Камбоджі, Намібії, Таджикистану та ін. Спектр гуманітарних цілей, якими опікується ООН і задля досягнення яких втілює реальні кроки, найкраще ілюструють «Цілі сталого розвитку 2016–2030»: подолання бідності, голоду; забезпечення продовольчої безпеки, здорового способу життя, гендерної рівності, всеохоплюючої та справедливої якісної освіти тощо [12, с. 26–29; 13].

Поряд із численними здобутками, Організація Об'єднаних Націй демонструє певну обмеженість можливостей світової спільноти при врегулюванні та ліквідації міжнародних, міжнаціональних та міждержавних конфліктів, хоча і намагається протидіяти актам військової агресії. Задля цього у Статуті ООН було закріплено абсолютну заборону застосування сили та погрози силою і вирішення міжнародних спорів мирними засобами.

Для контролю за дотриманням цього положення було засновано Раду Безпеки ООН – орган, уповноважений розслідувати спори чи будь-які інші ситуації, що можуть становити загрозу міждержавних / міжнародних зіткнень, а також ухвалювати обов'язкові до виконання рішення від імені усіх держав-членів. Саме у складі ООН вперше було об'єднано усі великі держави, які стали постійними членами Ради Безпеки. Це суттєві концептуальні та організаційні зрушення, порівняно з політикою Ліги Націй, до складу якої не входили великі держави і яка могла виносити лише рекомендаційні рішення. Водночас слабкістю Ради Безпеки є те, що у кожного її постійного члена є право вето, яким нерідко зловживають, а дискусії з

приводу принципових питань, в яких перетинаються інтереси постійних членів, як правило, призводять до тупика. Рада Безпеки ООН не має централізованого механізму застосування сили, у неї відсутні власні збройні сили і вона може використовувати лише континенти країн-членів, що обмежує її самостійність [7, с. 23–26; 14]. Реформування Ради Безпеки ООН необхідно проводити поступово, формуючи в рамках самої Ради Безпеки узгоджені концептуальні основи та практичні заходи зі збереження та зміцнення її як центрального органу Організації Об'єднаних Націй [15, с. 91].

Висновки. Організація Об'єднаних Націй є правонаступницею Ліги Націй за основними засадами, принципами, цілями та напрямками діяльності. Вона, урахувавши здобутки та прорахунки своєї попередниці, постала як вдосконалена структура, яка і нині невпинно шукає нові, більш ефективні та прогресивні методи й засоби реалізації своїх писаних цілей і завдань. ООН має більш розгалужену адміністративну структуру та налічує більшу кількість країн-членів.

Незважаючи на плідну роботу над помилками Ліги Націй, ООН стикається з проблемами своєї попередниці: цій організації не вдається повною мірою врегулювати суперечки між країнами дипломатичним шляхом, забезпечувати міжнародний мир та безпеку. Економічні та політичні санкції, які застосовує ООН до країн-порушників, характеризуються невисокою ефективністю, бо здебільшого не впливають на політичний курс правлячих верхівок країн-агресорів. Як засвідчує практика, Організація Об'єднаних Націй іноді має більший успіх радше у гуманітарній діяльності, ніж у політичній.

Таким чином, є суттєві проблеми в забезпеченні колективної безпеки, а відповідно, реалізація ідеї колективної безпеки далека від ідеалу. Проте це не означає беспорядність міжнародної дипломатії. Важливо пам'ятати, що Статут ООН був прийнятий у середині ХХ ст. З кінця ХХ ст. обговорюється питання реформування Організації Об'єднаних Націй. Впевнені, що ООН має реальну змогу віднайти дієві інструменти впливу на країн-агресорів, і зможе втілювати рішучі дії та виявляти принциповість у питаннях, що стосуються непорушності кордонів, збереження суверенітету країн та досягнення колективної безпеки.

Список використаних джерел

1. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право. Харків : Одиссей, 2008. 704 с.
2. Колісниченко К. С. Ліга Націй у розвитку міжнародного права : монографія / за наук. ред. А. І. Дмитрієва. Одеса : Фенікс, 2011. 234 с.
3. League of Nations – international organization. *Encyclopaedia Britannica*: вебсайт. URL: <https://www.britannica.com/topic/League-of-Nations> (дата звернення: 25.08.2020).
4. Байдін Ю. В. Ліга Націй та її роль у забезпеченні суверенітету держав-членів. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2011. № 21. С. 190–199.
5. Драчова Т., Фомін А. В. Ліга Націй та ООН: історичні паралелі. *Матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студентів, аспірантів та молодих науковців: «Науковий погляд молоді: ключові питання сучасного етапу реформування системи вітчизняного законодавства»*. 8-9 грудня 2016 р. Сєверодонецьк, Східноукраїнський нац. ун-т імені Володимира Даля, 2016. С. 41–45.
6. Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін.; за ред. М. П. Требіна. Харків : Право, 2015. 816 с.
7. Каляев А. Історичні реалії та перспективи систем колективної безпеки у контексті безпекових імперативів державного управління. *Збірник наукових праць «Ефективність державного управління»*. 2015. № 42. С. 21–29.
8. League of Nations. HISTORY: вебсайт. URL: <https://www.history.com/topics/world-war-i/league-of-nations> (дата звернення: 26.08.2020).
9. Миронюк Н. Д. Міжнародно-політичні аспекти створення Організації Об'єднаних Націй. *Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини*. 2008. № 25. С. 54–63.
10. Віднянський С. В. Чому та як Українська РСР стала однією з країн-засновниць ООН? (до 70-річчя Організації Об'єднаних Націй і членства в ній України). *Український історичний журнал*. 2015. № 6. С. 175–194.
11. Про Заяву Верховної Ради України з приводу 70-річчя Організації Об'єднаних Націй та членства України в ООН : Постанова Верховної Ради України від 16 вересня 2015 р. № 698-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 46. Ст. 432.
12. Ekpotuatin Charles Ariye. The United Nations and its Peace Purpose: An Assessment. *Journal of Conflictology*. 2014. Том 5. Вип. 1. С. 24–32.

13. Our successes. *United Nations Peacekeeping*: вебсайт. URL: <https://peacekeeping.un.org/en/our-successes> (дата звернення: 27.08.2020).
14. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26 червня 1945 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010 (дата звернення: 31.08.2020).
15. Требін М.П. ООН на шляху реформ. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія : Соціологія*. Харків : Право, 2018. № 4 (39). С. 76–100.

References

1. Baimuratov, M.O. (2008). *Mizhnarodne publichne pravo [Public International Law]*. Kharkiv: Odissei [in Ukrainian].
2. Kolisnichenko, K.S. (2011). *Liha Natsii u rozvytku mizhnarodnoho prava: monohrafiia [The League of Nations in the development of international law: monograph]*. A.I. Dmytriiev (Ed.). Odesa: Feniks [in Ukrainian].
3. League of Nations – international organization. *Encyclopaedia Britannica*. (n.d.). Retrieved from <https://www.britannica.com/topic/League-of-Nations> [in English].
4. Baidin, Yu.V. (2011). Liha Natsii ta yii rol u zabezpechenni suverenitetu derzhav-chleniv [The League of Nations and its role in ensuring the sovereignty of the Member States]. *Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia – State construction and local self-government*, 21, 190-199.
5. Drachova, T. & Fomin, A.V. (2016). Liha Natsii ta OON: istorychni paraleli [The League of Nations and the UN: historical parallels]. Proceedings of: *Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia studentiv, aspirantiv ta molodykh naukovtsiv «Naukovyi pohliad molodi: kliuchovi pytannia suchasnoho etapu reformuvannia systemy vitchyznianoho zakonodavstva» – The All-Ukrainian Scientific and Practical conference of students, graduate students and young scientists «Scientific perspectives of youth: key issues of the current stage of reforming the system of domestic legislation»*, 41-45. Skhidnoukrainskyi Natsionalnyi Universytet imeni Volodymyra Dalia [in Ukrainian].
6. Herasina, L. M., Pohribna V. L., Polishchuk, I. O., et al. M. P. Trebin (Ed.). (2015). *Politologichnyi entsyklopedychnyi slovnyk [Politicalological encyclopedic dictionary]*. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
7. Kaliaiev, A. (2015). Istorychni realii ta perspektyvy system kolektyvnoi bezpeky u konteksti bezpekovykh imperatyviv derzhavnoho upravlinnia [Historical realities and prospects of collective security systems in the context of security imperatives of public administration]. *Zbirnyk naukovykh prats «Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia» – Collection of scientific works «Efficiency of public administration»*, 42, 21-29 [in Ukrainian].
8. League of Nations. HISTORY. (n.d.). Retrieved from <https://www.history.com/topics/world-war-i/league-of-nations> [in English].
9. Myroniuk, N. D. (2008). Mizhnarodno-politychni aspekty stvorennia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii [International political aspects of the creation of the United Nations]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia mizhnarodni vidnosyny – Gazette of Lviv University. International relations series*, 25, 54-63 [in Ukrainian].
10. Vidnianskyi, S.V. (2015). Chomu ta yak Ukrainska RSR stala odniieiu z krain-zasnovnyts OON (do 70-richchia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii i chlenstva v nii Ukrainy). [Why and how did the Ukrainian SSR become one of the founding members of the UN? (to the 70th anniversary of the United Nations and membership of Ukraine in it)]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*, 6, 175-194 [in Ukrainian].
11. Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainy «Pro Zaiavu Verkhovnoi Rady Ukrainy z pryvodu 70-richchia Orhanizatsii Obiednanykh Natsii ta chlenstva Ukrainy v OON» vid 16 veresnia 2015 r. No. 698-VIII [Resolution of The Verkhovna Rada of Ukraine «On the Statement of the Verkhovna Rada of Ukraine on the occasion of the 70th anniversary of the United Nations and Ukraine's membership in the UN» from September, 16, 2015. No. 698-VIII]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady – Bulletin of the Verkhovna Rada*, 46, Art. 432 [in Ukrainian].
12. Ekpotuatin Charles Ariye (2014). The United Nations and its Peace Purpose: An Assessment. *Journal of Conflictolog*, 5 (1), 24-32 [in English].
13. Our successes. *United Nations Peacekeeping*. (n.d.). Retrieved from <https://peacekeeping.un.org/en/our-successes> [in English].
14. Statut Orhanizatsii Obiednanykh Natsii I Statut Mizhnarodnoho Sudu vid 26 chervnia 1945 r. [Charter of the United Nations and Statute of the International Court of Justice from June 26, 1945]. Retrieved from http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_010 [in Russian].
15. Trebin, M.P. (2018). OON na shliakhu reform [The UN on the path of reforms]. *Visnyk Natsionalnoho yurydychnoho universytetu imeni Yaroslava Mudroho. Seriiia: Sotsiolohiia – Gazette of Yaroslav Mudryi National Law University. Series: Sociology*, 4 (39), 76-100 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 16.08.2020.